

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
з теми:
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»)

Науковий керівник комплексної кваліфікаційної роботи
к.е.н., доцент Грінченко Р.В.
(вч. ступінь, посада, П.І.Б.)

Розділ Удосконалення оплати та стимулювання праці
на підприємстві
Виконавець Колібабчук О.Б.
(П.І.Б. студента)

Науковий керівник к.е.н., доцент Грінченко Р.В.
(вч. ступінь, посада, П.І.Б.)

Одеса 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри Янковий О.Г.

(підпис)
“ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»

на тему:
«Удосконалення оплати та стимулювання праці на підприємстві»

Виконавець:

студентка факультету ФЕУП

Колібабчук Ольга Борисівна . _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Грінченко Раїса Володимирівна _____

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	7
1.1	Сутність, функції та принципи заробітної плати.....	7
1.2	Особливості форм та систем оплати праці.....	15
1.3	Управління фондом оплати праці.....	24
РОЗДІЛ 2	АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД».....	30
2.1	Загальна характеристика ТОВ «Телекарт-Прилад».....	30
2.2	Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».....	34
2.3	Аналіз ефективності використання трудових ресурсів та фонду оплати праці ТОВ «Телекарт-Прилад».....	44
РОЗДІЛ 3	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЛАТИ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НА ТОВ «ТЕЛЕКАРТ- ПРИЛАД».....	56
ВИСНОВКИ		69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		72
ДОДАТКИ		79

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах економічного розвитку України людина, працівник, стає визначальним фактором, рушійною силою будь-якої сфери економіки, як виробничої так і невиробничої. Без трудових ресурсів неможливе функціонування жодного підприємства, саме трудові ресурси один з основних чинників успішного функціонування підприємства. Раціональна організація оплати праці має визначний вплив на економічну ефективність підприємств та якість життя зайнятого населення. Матеріальне стимулювання здійснює величезний вплив на ставлення працівників до своєї роботи та їх зацікавленості в покращенні результатів праці. Тому виникає потреба в удосконаленні оплати праці та пошуку нових форм, систем оплати праці та шляхів стимулювання праці, що будуть спроможні задовольняти потреби працівників та власників підприємств.

Складним питання організації оплати праці на підприємствах присвячені праці багатьох видатних вчених, зокрема дані питання вивчали: О.В. Боднарук, С.В. Васильчик, В.М. Вегера, С.В. Глухова, О.А. Грішнова, О.О. Дробишева, Н.В. Іванчук, М.Б. Камінська, А.В. Калина, А.М. Колот, Т.А. Костишина, О.М. Кульганік, Т.О. Кобильник, Н.Г. Мехеда, В.О. Мельник, Г.В. Монастирська, В.І. Лаптев, Т.В. Писарева, К.І. Складанна, А.Г. Семенов, О.О. Сукач, О.С. Літвінов, В.В. Сьомченко, Т.Б. Фартушок, П.А. Фісуненко та багато інших.

Однак питання удосконалення оплати та стимулювання праці потребує додаткового комплексного осмислення та опрацювання, незважаючи на значні здобутки в його дослідженні. Тож дана проблематика потребує розвитку подальших досліджень та наукового обґрунтування.

Мета наукової роботи: обґрунтувати теоретичні засади та розробити практичні рекомендації щодо удосконалення оплати та стимулювання праці на промислових підприємствах. Для досягнення поставленої мети в роботі повинні бути вирішені такі завдання:

- дослідити теоретичні аспекти сутності поняття “заробітна плата”, її функцій та принципів;
- дослідити основні форми та системи оплати праці;
- розглянути процес управління фондом оплати праці;
- надати загальну характеристику діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- визначити та проаналізувати основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- оцінити ефективність використання трудових ресурсів та фонду оплати праці ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- виявити шляхи удосконалення оплати та стимулювання праці на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти удосконалення оплати та стимулювання праці на промислових підприємствах.

Об’єктом дослідження виступають процеси удосконалення оплати та стимулювання праці на промислових підприємствах.

Методи дослідження. В роботі використані традиційні способи та засоби економічного аналізу (табличний, порівняння, групування, графічний). Використані загальнонаукові методи: аналітичні, діалектичні та економіко-математичні методи пізнання економічних процесів і явищ, зокрема: аналіз, синтез, дедукція, індукція, методи економічного аналізу, статистичного аналізу, класифікації та порівняння.

Інформаційною базою дослідження є закони та нормативно-правові акти України, спеціальна література, включаючи наукові публікації та посібники відповідно до обраної теми, електронні ресурси мережі Інтернет, статистична та фінансова звітність, дані внутрішнього обліку ТОВ «Телекарт-Прилад».

Наукова новизна роботи полягає в узагальненні та систематизації теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо формування інформаційно-аналітичного забезпечення методики удосконалення оплати та стимулювання праці на підприємстві, яка враховує основні особливості діяльності промислових підприємств, що дозволяє спростити процедуру

прийняття рішень про удосконалення оплати та стимулювання праці керівниками підприємства.

Практичне значення та реалізація результатів дослідження визначаються можливістю їх використання при організації оплати та стимулювання праці ТОВ «Телекарт-Прилад».

Апробація результатів роботи. За результатами дослідження по темі роботи були опубліковані статті у Науковому віснику студентських статей ФЕУП на теми:

- «Проблема безробіття в Україні та шляхи її вирішення». 2017рік. Випуск 26. С. 18-22.
- «Сучасні проблеми оплати праці в Україні». 2017рік. Випуск 27. С. 111-115;
- «Основні напрямки вдосконалення організації оплати праці на підприємстві». 2018рік. Випуск 29. Том 2. С. 95-100.

Тези доповіді на тему «Світовий досвід стимулювання праці». Незалежна Україна: вектори політичного та соціально-економічного розвитку: Матеріали II міжвузівської науково-практичної конференції, Одеса. ОФЕК КНТЕУ, 2019. С.40-41.

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (72 найменування) та 4 додатків. Загальний обсяг роботи становить 77 сторінок комп'ютерного тексту, містить 21 таблицю та 4 рисунка.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило виявити шляхи удосконалення оплати та стимулювання праці на ТОВ «Телекарт-Прилад», підсумки наведені нижче:

1. Проаналізувавши наукові підходи щодо дефініції поняття «заробітна плата», виявлено її сутнісні характеристики. Визначено основні функції та принципи, яким підпорядковується заробітна плата. Також досліджено питання розмежування дефініції понять «заробітна плата» та «оплата праці». Виявлено, що у більшості наукових видань розглядається думка співвідношення понять як частини та цілого.

2. Узагальнено системи оплати праці на підставі їх форм. Можна стверджувати, що найбільш розповсюдженими є погодинна та відрядна системи, у закордонному досвіді більш поширені комісійна та комбінована системи. Здійснено опис форм згаданих систем та визначено їх переваги та недоліки впровадження в залежності від особливостей організації праці на підприємстві.

3. Розглянуто підходи науковців до тлумачення поняття «фонд оплати праці». Запропоновано узагальнене визначення: фонд оплати праці - це частина витрат на персонал, як правило представлена у грошовій формі, яка є складовою ціни робочої сили та інструментом управління персоналом. Визначено теоретичні аспекти процесу управління фондом оплати праці, який складається з планування, формування, контролю та оцінювання ефективності.

4. Охарактеризовано особливості діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад». Підприємство є успішною динамічною компанією з широким спектром надання послуг та асортиментом продукції. ТОВ «Телекарт-Прилад» є одним з провідних в галузі приладобудування. Продукція підприємства експортується до багатьох країн світу, зокрема, до Білорусії, Молдови, Азербайджану тощо.

5. Визначено та проаналізовано основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад». У результаті порівняння техніко-економічних показників діяльності виявлено, що дохід від реалізації продукції за аналізовані роки зріс на 246,5%. Чистий прибуток у 2018 році склав 9096 тис. грн., що на 228,38% більше ніж у 2015 році. Спостерігається високий рівень зношуваності основних засобів підприємства. Більшість показників ефективності використання оборотних коштів має позитивну динаміку. Витрати на 1 грн. реалізованої продукції з кожним роком зростають, а питома вага матеріальних витрат в загальному обсязі операційних витрат зростала досить швидким темпом та становить найбільшу частку порівняно з іншими витратами. За чотири проаналізовані роки підприємство характеризується недостатнім рівнем фінансової стійкості, що потребує уваги керівництва. Загалом за більшістю показників рентабельності спостерігається позитивна динаміка.

6. В кваліфікаційній роботі оцінено ефективність використання трудових ресурсів та фонду оплати праці. Розглянуто структуру працівників ТОВ «Телекарт-Прилад», визначено, що протягом чотирьох років чисельність працівників мала тенденцію до збільшення, при цьому зростала питома вага робітників у загальній чисельності працюючих. Це позитивно вплинуло на продуктивність праці. Здійснено факторний аналіз фонду оплати праці та продуктивності праці. Середньорічний виробіток на одного працюючого у 2018 році порівняно з 2015 роком зріс на 444,93 тис. грн. За 2015-2018рр. фонд оплати праці працівників зріс на 276,63% - з 6229 тис. грн до 23460 тис. грн. Структура фонду оплати праці протягом чотирьох років залишалась майже незмінною

Оцінка ефективності показників використання фонду оплати праці (зокрема показників пропорційності, зарплатомісткості, зарплатовіддачі та рентабельності) виявила негативну тенденцію за всіма показниками, але, слід зазначити, що в 2018 році порівняно з 2017 роком спостерігаються й позитивні зміни.

7. Визначено шляхи удосконалення оплати праці та здійснено розрахунок їх ефективності. Запропоновано три заходи щодо удосконалення оплати та стимулювання праці та ТОВ «Телекарт-Прилад»:

- 1) впровадження системи преміювання Скенлона;
- 2) впровадження системи конкурсів для працівників;
- 3) впровадження додаткової премії працівникам відділу маркетингу та збуту за підсумками року.

Загальним результатом впровадження заходів стане збільшення прибутку від реалізації на 1139 тис. грн. Питома вага фонду оплати праці в чистому доході від реалізації продукції знизилась на 0,63 відсоткові пункти. Також слід звернути увагу, що в результаті впровадження проекту, на 1 грн. фонду оплати праці приходить 7,43 грн. чистого доходу від реалізації продукції та 0,52 грн. прибутку від реалізації, що у відносному значенні становить 4,65% та 3,92% приросту відповідно.

Запропоновані заходи сприяють зростанню продуктивності праці на підприємстві, збільшенню прибутку від реалізації, підвищенню лояльності працівників до підприємства, покращенню морально-психологічного клімату в колективі тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Архієреєва С. І., Решетняк Н. Б. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Харків: НТУ «ХП», 2010. 336 с.
- 2 Боднарук О. В. Організація оплати праці в Україні в ринкових умовах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07. Донецьк, 2010. 22 с
- 3 Божко В. М. Розмежування змісту термінів «заробітна плата» і «оплата праці» на основі аналізу наукових праць ХХІ століття. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2010. № 4. С. 50–56.
- 4 Бузин Р. Б. Формирование системы управления персоналом на предприятиях машиностроения : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05. Нижний Новгород, 2007. 158 с.
- 5 Варава Л. М. Інноваційний підхід щодо оплати праці на гірничовидобувних підприємствах України. *Економічний вісник*. 2015. № 3. С. 92–95. 10.
- 6 Варава Л. М., Варава А. А. Удосконалення системи оплати праці управлінського персоналу підприємства в напрямі розробки та реалізації стратегічних управлінських рішень. URL: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=4452>.
- 7 Васильчик С.В. Теоретичні основи формування оплати праці на підприємстві. *Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць*. 2011. № 21.12. С. 152-157.
- 8 Вегера В. М. Оплата праці: поняття, особливості. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. № 73. С. 419–424.
- 9 Волкова Н. А., Волчек, О. М., Гайдаєнко Р. М. Економічний аналіз: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ: ротапринт. 2015. 291 с.
- 10 Галайда Т. О., Рябуха А. І. Європейський досвід застосування ефективних систем оплати праці та мотивації працівників підприємства.

Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 16. Ч. 1. С. 65–68.

11 Глухова С. В. Підходи до сутності заробітної плати. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1. С. 698-701.

12 Гончаренко Н. Г. Необхідність удосконалення форм і систем оплати праці. URL: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/16.pdf.

13 Григор'єва О. В., Шуткіна І. С. Застосування сучасних систем оплати праці на підприємствах України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 764–767.

14 Гринчуцький В. І., Карапетянц Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ.: Центр учбової літератури, 2010. 304 с.

15 Грінченко Р.В. Аналіз компонент середовища функціонування підприємства. *Науковий вісник МГУ. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. № 27. С. 9-12.

16 Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник. 4-те вид., оновлене. Київ: Знання, 2009. 390 с.

17 Дані офіційного веб-сайту Державної служби статистики України: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 03.05.2019)

18 Дробишева О. О., Домаш Д. В. Економічна сутність, форми та системи оплати праці. *Економічний вісник ЗДІА*. 2014. №. 3. С. 48–55.

19 Іванчук Н. В. Теоретичні засади оцінки фонду оплати праці підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2009. № 12. С. 30–38.

20 Ільєнко Н. Забезпечення оптимальної диференціації заробітної плати важливий напрям регулювання оплати праці. *Україна, аспекти праці*. 2015. № 1. С. 22–27.

21 Іляш, О. І., Гриневич С.С. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 476 с.

22 Інструкція зі статистики заробітної плати : затв. наказом Держкомстату України від 13 січня 2004 р. № 5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>. (дата звернення: 02.05.19)

23 Іншин М.І. Мотивація працівників у зарубіжних країнах. *Часопис Київського університету права*. 2015. №2. С. 140-143.

24 Калина А. В. Розвиток соціально-економічної категорії "заробітна плата" та передумови для формування її гідного рівня. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. 2017. № 1. С. 212-223.

25 Камінська М. Б. Роль облікового забезпечення управління розрахунками з оплати праці. Організація управлінського обліку для забезпечення розвитку інноваційної моделі економічного зростання підприємств : зб. тез доп. Житомир, 2015. С. 60–66.

26 Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII Редакція від 30.04.2017. Україна. Верховна Рада. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 03.05.2019)

27 Колобердянко І.І., Редька Ю.А. Сучасні системи та організація оплати праці в зарубіжних країнах. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. №2. С. 123-130.

28 Колот А. М. Мотивація персоналу: підручник. Київ: КНЕУ, 2002. 337 с.

29 Колот А. М. Організаційно-економічний механізм регулювання заробітної плати і шляхи його вдосконалення (на матеріалах промислових підприємств України):автореф. дис...д.е.н.: 08.06.01. Київ, КНЕУ.1998. 36 с.

30 Конвенція про захист заробітної плати N 95 від 23.06.1992. Україна. Верховна Рада. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_146 (дата звернення: 02.05.19)

31 Костишина Т. А. Конкурентоспроможна система оплати праці: проблеми теорії та практики : монографія. Полтава, 2008. 389 с.

- 32 Кульганік О. М., Кобильник Т. О. Аспекти формування фонду оплати праці на торговельному підприємстві. *Науковий огляд*. 2016. № (32). Т. 11. С. 1–7.
- 33 Куриляк В. Є., Мазур В. С. Заробітна плата на промислових підприємствах: методичні та організаційні аспекти: монографія: ТНЕУ, 2011. 304с.
- 34 Лаптев В. І. Теоретичні аспекти оплати праці в контексті ефективного мотивування персоналу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2015. №1. С. 140-143
- 35 Лепьохіна І. О. Теоретичні аспекти формування заробітної плати та її функції. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 2. С.76-78
- 36 Лещинская Г.А. Зарубежные и отечественные системы оплаты труда. Актуальные проблемы бизнес-образования : сб. тезисов докладов XI Междунар. науч.-практ. конф. (19 апреля 2012 г.). Минск, 2012. С. 47–48.
- 37 Літвінов О.С. Конспект лекцій з дисципліни «Планування та контроль на підприємстві». Одеса ОНЕУ. 2018. 73с.
- 38 Лукашевич В.М. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч. посібн. Львів: вид-во "Новий світ". 2004. 248 с.
- 39 Мазурок П.П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях: навч. посібник .2-е вид., стереотип. Київ: Знання, 2006. 477 с.
- 40 Майбурд Е.М. Введение в историю экономической мысли. От пророков до профессоров. Москва: Дело, Вита-Пресс, 1996. 544 с.
- 41 Мартин О.М. Заробітна плата як економічна категорія: соціально-економічні аспекти. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. № 22.7. С. 233-239.
- 42 Мехеда Н. Г., Мельник В. О. Фонд оплати праці на підприємстві та особливості його формування в Україні. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=75160>. (дата звернення: 02.05.19)
- 43 Монастирська Г. В. Творці інновацій: оплата праці в ЄС, США і в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 5. Т. 2. С. 87–91.

- 44 Олійник В. Оплата праці в державному секторі: термінологічний аспект. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 3. С. 56-65.
- 45 Орленко О. М. Найвпливовіші фактори зростання продуктивності праці вітчизняних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2011. №4. С. 203-207.
- 46 Осипов В. И. Экономика предприятия: учебник для студ. вузов. ОНЭУ. Одеса: Маяк, 2005. 717 с
- 47 Офіційний сайт ТОВ «Телекарт-прилад». URL: <http://telecard.odessa.ua/ru/> (дата звернення: 03.02.2019)
- 48 Офіційний сайт ТОВ «Телекарт-прилад». URL: <http://telecard.odessa.com.ua> (дата звернення: 03.05.2019)
- 49 Пелькова С. В. Организация оплаты труда за рубежом. *Вопросы структуризации экономики*. 2010. № 2. С. 379–384.
- 50 Перепадя Ф. Л., Тонких Л. С. Управління фондом оплати праці персоналу промислових підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №. 5. С. 550–554.
- 51 Писарєва Т. В., Чернецька О.В. Теоретичні аспекти розрахунків із заробітної плати. *Молодий вчений*. 2017. № 12. С. 731-735.
- 52 Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР зі змінами і доповненнями. Україна. Верховна Рада. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр> (дата звернення: 02.05.2019)
- 53 Савков Д. С. Формування фонду оплати праці на промисловому підприємстві. *Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2527>.
- 54 Семенов Г. А., Станчевський В.К. Техніко-економічні розрахунки на підприємстві : навч. посіб. Київ . ЦУЛ, 2005. 198 с.
- 55 Складання К. І., Семенов А.Г. Аналіз показників використання фонду оплати праці на підприємстві. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2015. № 4. С. 82–86.

- 56 Складання К.І. Методи удосконалення організації оплати праці на підприємствах: дис....канд.екон.наук: 08.00.04. Запоріжжя, 2017. 218 с
- 57 Скрипник Н. Є., Білоусова Д. В. Форми та системи оплати праці: вітчизняні проблеми та закордонний досвід. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/01/198.pdf>.
- 58 Словник української мови Академічний тлумачний словник URL: <http://sum.in.ua> (дата звернення: 02.05.2019)
- 59 Соловйова О. Є. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносини»: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 153 с.
- 60 Стрельбіцький П. А. Світовий досвід мотивації праці та можливість його впровадження в Україні. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2015. № 10. С. 323-333.
- 61 Сукач О. О. Показники ефективності витрат на оплату праці. Науковий вісник. 2013. №3. С. 168-176.
- 62 Сукач О. О. Удосконалення оцінювання ефективності праці на промислових підприємствах. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 5 (167). С. 405-412.
- 63 Сукач О. О. Управління витратами на оплату праці підприємств машинобудування : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 . Одеса, 2016. 235 с.
- 64 Сукач О. О., Літвінов О.С. Ефективність витрат на оплату праці як фактор конкурентоспроможності підприємства. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. С. 459-470.
- 65 Сьомченко В. В., Засипко К.О. Заробітна плата як соціально-економічна. *Вісник Запорізького національного університету*. 2016. № 1. С. 121–127.
- 66 Ткаченко А. М., Малихіна Н. С. Взаємозв'язок фінансових результатів і заробітної плати. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_2_005.pdf.

- 67 Фартушок Т. Б. Принципи оплати праці в аспекті захисту права на оплату праці. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 227–230.
- 68 Фісуненко П. А., Бойченко К.В. Шляхи вдосконалення оплати праці на підприємстві. *Молодий вчений*. 2017. №11. С. 1343-1346.
- 69 Шмиголь Н. М., Монастирська Д. С., Антонюк А. А. Сучасні тенденції в організації оплати праці в зарубіжних країнах у розрізі систем оплати праці. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2016. № 2. С. 71–75.
- 70 Щирба І. Тарифна система як основа оплати праці на підприємстві. *Галицький економічний вісник*. 2009. № 1. С. 57–64.
- 71 Янковий О. Г. До проблеми визначення пріоритетності інвестиційних проектів промислового підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2015. № 1(25). С. 71-76.
- 72 Янковий О. Г. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2017. 470 с.